

معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری نفت، تیری با چند نشان

مذاکره به ضمانت طلای سیاه

رضا رئیس

روزنامه‌نگار و تحلیلگر سیاسی

اکنون که یکبار دیگر باب مذاکره گشوده شده و تئور داد و ستد دیپلماسی گرمایش به خود گرفته و سکه به نام دیپلماسی ضرب خورده و هنوز در آغازین گام‌های یک مسیر پرفرازونشیب قرار داریم و مهمترین اتفاق رویداد و خبر در سپهر سیاسی و رسانه‌ای حول و حوش مذاکرات و حواشی آن شاکله گرفته و به شکلی مضاعف مورد کنکاش و دقت نظر افکار عمومی قرار دارد، خوب است با مرور برخی تجربیات از دوران مذاکرات بر جام آن را چراغ راه مسیر پیش رو و زمینه‌ساز موفقیت در این کارزار سخت و طاقت‌فرسا کنیم.

شاید اگر بخواهیم مهمترین چالش ناکامی و عدم فرجام برجام را مورد تدقیق و واکاوی قرار دهیم به محث فقدان ضمانت و عدم پایبندی به تعهدات طرف آمریکایی مبنی بر باقی ماندن در برنامه جامع اقدام مشترک برسیم. جایی که بعد از دو سال چانه‌زنی و مذاکرات بی‌واسطه و در سطوح عالی در نهایت با خروج ترامپ همه آنچه با سختی و زحمات بسیار حاصل شده بود، فروپاشیده و از حیز انتفاع ساقط شد. این خروج را بسیاری از سر خلق و خوی خاص ترامپ و مخالف‌خوانی وی در برابر اوباما و دستاوردهای او ارزیابی می‌کنند اما فردی با مختصات و الگوهای شخصیتی چون ترامپ که خاستگاه در حوزه اقتصاد و تجارت و معامله‌گردانی است با محاسبه هزینه و فایده به هر مقوله ریز و درشتی می‌نگرد و برای او عدم درگیری و انتفاع از توافق هسته‌ای برای طرف آمریکایی به مثابه توافقی فاقد اعتنا و اعتبار بود و بارها نیز آن را بدترین توافق تاریخ آمریکا خواند و در نهایت از آن بیرون شد.

در ادامه از چند منظر به ظرفیت‌های موجود تضمین‌ساز برای توافق آینده با مرور تجربیات گذشته، خواهم پرداخت.

۱ در بند ۲۷ برجام و پس از برشمردن شروط و ساز و کار حل اختلافات و فسخ قرارداد، می‌خوانیم: «این مفاد در خصوص قراردادهایی که بین هر طرف و ایران یا افراد و نهادهای ایرانی قبل از تاریخ اعمال آنها امضا شده باشد، دارای اثر عطف به‌ماسبق ندارد مشروط به اینکه فعالیت‌های صورت گرفته و اقدامات اجرایی این قراردادها منطبق با این برجام و قطعنامه‌های قبلی و فعلی شورای امنیت باشد.» چنین بندی که از آن به مکانیسم ماشه طرف ایرانی تعبیر می‌کردند، تضمین ایران نسبت به برجام و انتفاع اقتصادی از آن بود؛ اما با کارشکنی‌های آمریکا و اشتباهات داخلی هیچ‌گاه در دوران اجرای برجام، انعقاد قراردادهای بین‌المللی به نتیجه مطلوب نینجامید که این بند موضوعیت یابد. از یک‌طرف در پاسخ به کارشکنی طرف آمریکایی، از حضور شرکت‌های آمریکایی ممانعت به عمل آمد و از طرف دیگر با اتلاف فرصت و سوءمدیریت داخلی به عنوان مثال در تصویب مدل قراردادهای نفتی که دو سال در مجلس سردوانده شد، امکان بهره‌گیری از برجام در توسعه و پیشرفت کشور آنگونه که باید و شاید ممکن و میسر نشد، نشان به آن نشانی که محمدجواد ظریف در برهه‌ای عنوان داشت: برجام یک دریچه است برای برقراری ارتباط و مبادلات اقتصادی که باید در داخل برای انتفاع از آن اقدام و قوانین و مقررات را تسهیل کرد (نقل به مضمون).

۲ ده سال پس از آن روزها و با آغاز زمزمه‌ها برای شروع مذاکرات، در اولین واکنش رئیس‌جمهوری ایران، مسعود پزشکیان از موضوعی رومانیایی کرد که می‌توان گفت با

توجه به تجربیات گذشته، مهمترین برگ تضمین‌کننده حصول توافقی و ترغیب طرف خارجی برای جدیت و صرف اراده جدی در حصول توافق خواهد بود. پزشک‌های در گفتاری کوتاه خبر از موافقت رهبر انقلاب با سرمایه‌گذاری شرکت‌های آمریکایی در اقتصاد ایران شد؛ درست همان چیزی که در فقدان آن ترامپ با فراغ بال از توافق هسته‌ای با ایران به شکل یکجانبه خروج یافت. چهره‌ها و شخصیت‌های مختلف طی این چند روز ارقام متفاوت و بعضاً حیرت‌آوری را برای ظرفیت سرمایه‌گذاری آمریکایی‌ها در این توافق مورد اشاره قرار دادند که همگی ارقام تخمینی و استنباط شخصی آنان است اما در ادامه به یکی از زمینه‌های سرمایه‌گذاری بکر و مستعد ایران اشاره خواهیم کرد.

۳ جمهوری اسلامی ایران در مجموع ذخایر هیدروکربوری که شامل بر ذخایر نفت و گاز می‌شود، در دنیا حائز رتبه اول است اما طی دو دهه اخیر با توجه به فرآیند تحریم‌ها، فقدان سرمایه‌گذاری خارجی و استهلاک حوزه بالادستی نفت و فقدان سرمایه‌گذاری در میداین مشترک، نقش و جایگاه خود را در بازار انرژی جهان از دست داده و بسیاری از طرفین‌های قابل استحصال آن مغفول مانده است. نکته‌ای که با همه ضرر و زیان‌های آن در حوزه توسعه و پیشرفت کشور، اکنون یک فرصت ایده‌آل و بکر برای سرمایه‌گذاری در این صنعت بزرگ و سودآور در برابر ایران و طرف‌های سرمایه‌گذار قرار داده است و می‌تواند با جذب و جلب شرکت‌های بزرگ نفتی آمریکایی و اروپایی زمینه‌ساز جهش تصاعدی در حوزه انرژی ایران و رقم خوردن نرخ رشد توسعه منطبق با برنامه هفتم و حتی فراتر از آن فراهم کند، زمینه بستری که در هیچ‌یک از شاخه‌های اقتصاد ایران همانند حوزه انرژی فراهم نیست.

۴ برای درک شرایط مستعد و فرصت‌های ویژه در صنعت نفت ایران کافی است توجه داشته باشیم که صنعت نفت ایران با ذخایر عظیم ۱۵۷ میلیارد بشکه‌ای نفت و ۳۴ تریلیون مترمکعبی گاز، قابلیت تبدیل به یکی از بازیگران اصلی انرژی جهان را دارد؛ اما تحریم‌ها، ضعف در فناوری و سرمایه، توسعه در ظرفیت استحصال داخلی و به‌خصوص در میداین مشترک را رقم زده است و با ورود سرمایه از طرف غربی‌ها به این کویر تشنه آب، می‌توان جهشی خیره‌کننده را شاهد بود و دو طرف به شکلی مقبول و مطلوب از موهبت این همکاری مشترک بهره‌مند شوند. لازم به ذکر است که ایران ۲۸ میدان مشترک با ۸ کشور همسایه در حوزه نفت و گاز دارد که ارزش اقتصادی و ذخایر انرژی آن شامل بر ۴۰ درصد نفت و ۳۰ درصد گاز ایران می‌شود و به علت تحریم‌ها و عمر بالای بسیاری از آنها نیازمند سرمایه‌گذاری جدی و پر حجم است که در صورت توافقی می‌توان شاهد انتقالی در حوزه انرژی ایران بود و قطار توسعه و پیشرفت کشور را روی ریل توسعه پایدار قرار داد. نکته آنکه هم‌زمان با نامگذاری امسال با عنوان سرمایه‌گذاری برای تولید و آغاز مذاکرات و بیان نکته رئیس‌جمهوری در موافقت با سرمایه‌گذاری آمریکایی‌ها در اقتصاد ایران، همه چیز دست به دست هم داده که با بهره‌گیری از ظرفیت‌های حوزه انرژی زمینه مساعدی برای پیشرفت در حوزه دیپلماسی و مذاکره با طرف آمریکایی در راستای منافع ملی فراهم آید و جالب آنکه در ابتدای اردیبهشت‌ماه سال جاری قرار است «رویداد معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در صنعت نفت» با محوریت شرکت ملی نفت ایران برگزار شود و می‌تواند گام آغازین محکمی برای شناخت و جلب سرمایه‌گذاری در حوزه نفت و انرژی ایران را به طرف‌های خارجی جلوه گر کرده و در مذاکرات و مراودات پیش رو یک گزاره و گزینه تسهیل‌کننده باشد.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

گزارش

با تاکید بر تصمیم نظام بر گفت‌وگو با آمریکا در عمان

رهبری: گام‌های اول خوب برداشته شد

ضعیف می‌شود و در موارد متعددی به اجرا نمی‌رسد.

امنیت سرمایه‌گذاری تأمین شود

رهبری، صرفه‌جویی در مصرف حامل‌های انرژی را ضرورتی اساسی خواندند و تأکید کردند: «پیشاپیش مردم، دستگاه‌های دولتی که بزرگ‌ترین مصرف‌کننده انواع انرژی هستند؛ باید خود را به صرفه‌جویی عادت دهند که این کار نیز نیاز به پیگیری دارد». ایشان کمک به تحقق شعار سال را دستور کار مشترک سه قوه و دستگاه‌ها در سال جاری خواندند و گفتند: «با سرمایه‌گذاری برای تولید، کشور از بسیاری مشکلات نجات می‌یابد. بنابراین، وزارت اقتصاد، بانک مرکزی و دیگر دستگاه‌های ذی‌ربط باید سرمایه‌ها و نقدینگی موجود در جامعه را به سمت سرمایه‌گذاری در تولید سوق دهند». آیت‌الله خامنه‌ای «سرمایه‌گذاری در تولید» را «کاری افتخارآمیز» خواندند و افزودند: «امنیت سرمایه‌گذاری نیز باید تأمین و موانع فعالیت فعالان اقتصادی در عرصه تولید

گروه خبر: مقام معظم رهبری در اولین دیدار سال نو با مسئولان ارشد سه قوه، پیگیری را حلقه مفقوده مسیر تحقق اهداف کشور خواندند و تلاش برای تحقق شعار سال را دستور کار مشترک سه قوه قرار دادند. ایشان همچنین با پرهیز دادن از «خوش‌بینی و بدبینی افراطی به نتایج گفت‌وگوهای عمان»، تأکید کردند: «روال فعالیت‌های کشور برای تحقق اهداف در همه زمینه‌ها باید با شتاب بیشتر ادامه یابد و هیچ چیز به نتایج مذاکرات گره زده نشود». آیت‌الله خامنه‌ای در این دیدار، «پیگیری» را «مهمتر از تصمیم» دانستند و افزودند: «در کشور قوانین و مقررات خوب و طرح‌های لازم وجود دارد اما کمبود پیگیری‌ها مانع از تحقق اهداف می‌شود». ایشان مسائلی از جمله مصرف بسیار بالای بنزین، تحقق ناکافی عدالت آموزشی و مشکلات طبقات ضعیف را با پیگیری قابل حل دانستند و گفتند: «ذوق و شوق و انگیزه سران سه قوه و مسئولان دستگاه‌ها مبارک اما ناکافی است و به علت فقدان پیگیری‌های لازم، تصمیمات و تأکیدات مسئولان در سلسله‌مراتب مدیریتی

اعتراض صریح مهدی چمران به معاون شهردار در جلسه دیروز شورای شهر

فریاد پیرمرد هم درآمد

اما می‌توانند به دوستان و همکاران خود اجازه‌نامه بدهند. اما حکم رسمی نمی‌توانند امضا کنند. او به عنوان ریاست شورای شهر پایتخت می‌داند که بسیاری از حمایت‌های شورای شهر تهران از زاکانی بر پایه و اساس محکمی صورت نگرفته و حتی می‌تواند نظرات شورای شهر را با مشکل روبه‌رو کند. چمران درباره ورود واکن‌های خارجی به مترو تهران که تبلیغات گسترده‌ای درباره آن شده بود نیز گفت: «می‌ترسم این دوره مدیریت شهری، به عمر ما نرسد. عمر ما که تمام شد و شاهد نباشیم.»

چمران در پاسخ به این سوال که ترکمنچای امضا کردند؟ تأکید کرد: «بحث ترکمنچای نیست، بخشی از این واکن‌ها داخلی بود که گفتم اگر یک معاون وزیر ۶ ماه امضای آن را طول نمی‌داد، ما واکن‌ها را داشتیم. یعنی ۶ ماه قبل آمده بود و به این مشکلات بین‌المللی نمی‌خورد و در اسفند واکن‌ها را داشتیم.»

فریاد رئیس شورا برسر معاون شهردار

با این وجود چمران در بررسی «انتظام‌بخشی و ایجاد شفافیت در گردش کار دبیرخانه کمیسیون ماده ۵» و زمان رسیدگی به فعالیت‌های راهبردی و پایش طرح‌های توسعه شهر تهران و حمایت‌های بی‌دریغ شورای شهر به‌ویژه رئیس آن از شهرداری و اقدامات آن خبر داد و انتظار داشت که شهرداری نیز همانقدر به حمایت از برخی موضوعاتی که شورای شهر به‌ویژه آقای رئیس به آن حساسیت دارد بر خاسته و به آن اهمیت دهد. اما این اتفاق نیفتاد و به جنجال در شورای شهر تهران تبدیل شد. حمیدرضا صارمی، معاون شهرداری و معماری شهرداری تهران درباره فعالیت‌های شهرداری گفت: «نهاد پایش با تدبیر شما بعد از تشکیل توسط شورای عالی (شهرداری و معماری) لغو شد. با پیگیری شما این موضوع شکل گرفته است.»

چمران در این زمان برآشفته شد و گفت: «چون این موضوع مدام تکرار می‌شود باید بگویم که آقای صارمی هم می‌داند که شورای عالی آن را لغو نکرد. نهاد پایش از ابتدا بود و همان زمان هم کار می‌کرد. آقای نیکزاد که وزیر شد شهرهای دیگر هم گفتند که ما هم نهاد پایش می‌خواهیم. آنها هم متوجه شده بودند نهاد پایش خوب است. متأسفانه آقای صارمی با آن موافق نیستند. من نمی‌دانم چرا. آنها هم بر سر خود می‌کوبند... اینجا تا نامه می‌دهم به آقای زاکانی، ایشان نامه را به آقای صارمی می‌دهد و آقای صارمی نامه را با نگه می‌دارد

پریسا هاشمی

گزارشگر شهری هم‌میهن

حمایت از شهردار تهران در این دوره به قدری افزایش یافته که به جای شهرداری برخی از اعضای شورای شهر، به منتقدان علیرضا زاکانی پاسخ می‌دهند. حتی برای به تعویق افتادن تحقیق و تفحص از سازمان املاک شهرداری مانع ایجاد کردند. ۲۰ شهریور سال گذشته نرس سلیمانی، رئیس کمیسیون نظارت و حقوقی شورای شهر تهران از ارائه درخواست تحقیق و تفحص از سازمان املاک شهرداری به هیئت‌رئیس شورای شهر تهران خبر داده و تأکید کرد: «حسب ماده ۱۰ قانون املاک و مستغلات شهرداری موظف بود هر ۶ ماه یکبار گزارش اقدامات سازمان املاک و مستغلات را ارائه دهد که از سال این تصویب یعنی سال ۹۵ تاکنون گزارشی دال بر اجرای این مصوبه ارائه نشده است. تحقیق و تفحص در عملکرد برنامه‌های مالی سازمان املاک و مستغلات با صرفه و صلاح شهرداری انجام خواهد شد و این درخواست به هیئت‌رئیس شورا تقدیم شده است.» اما این تحقیق و تفحص هنوز در راهروهای شورای شهر سرگردان است و با وجود ارسال بیش از دو نامه به رئیس شورای شهر تهران هنوز بلا تکلیف و متوقف مانده. طرح تحقیق و تفحص از املاک شهرداری تهران و بررسی حسابرسی روزنامه هم‌شهری، مدت‌هاست که در انتظار امضای محمد آخوندی، رئیس کمیسیون برنامه و بودجه شورای شهر تهران معطل مانده و این کمیسیون را به گورستان طرح‌های نظارتی تبدیل کرده است. مهدی چمران، رئیس شورای شهر تهران نیز ۲۶ اسفند ۱۴۰۳ پاسخی عجیب به خبرنگاران داده و در مورد نرسونست این تحقیق و تفحص گفت: «روی این کار، شما هم تحقیق و تفحص کنید، به یک جایی می‌رسید، انشالله.» روز گذشته نیز در پاسخ به سوال خبرنگاری در این مورد گفت: «شما در مسائل داخلی ما نمی‌خواهد ورود پیدا کنید خودمان به اندازه کافی ورود داریم.»

اما این دوره از مدیریت شهری آنقدر بهم‌ریخته است که شنیده‌ها حاکی از امضای احکامی در مدیریت محلات توسط یکی از اعضای شورای شهر است. چمران در واکنش به این موضوع نیز گفت: «نمی‌تواند حکمی بزنند

اقدامات حلقه سیاسی شهردار تهران در شهرداری زیر ذره‌بین شورای شهر تهران:

حامیان زاکانی سعه‌صدر داشته باشند

به نظر می‌رسد تیم سیاسی علیرضا زاکانی، شهردار تهران آنقدر پرنگ عمل کرده که صدای برخی از اعضای شورای شهر تهران را درآورده است. از سوی دیگر حضور داماد و پدر داماد شهردار تهران نیز در سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران

چالشی بین اعضای منتقد شورای شهر تهران و شهرداری ایجاد کرده است. روز گذشته مهدی اقراریان، رئیس کمیته حقوق شهروندی و نظارت شورای شهر تهران در تذکر پیش از دستور گفت: «در خصوص عملکرد برخی از افراد منسوب به آقای زاکانی موضوعاتی وجود دارد که نمی‌دانم آقای زاکانی در جریان است یا خیر. با یکی از دوستان در این مورد صحبت

کردم و او گفت قبل از مطرح کردن در صحن شورای شهر تهران با آقای زاکانی

صحبت کنید. اما در سال جدید آقای زاکانی را ندیدم. به توصیه آن دوستان مان امروز بحث را مطرح نمی‌کنم. البته اگر احساس کنم مسائلی که مطرح می‌شود با پاسخ درستی روبه‌رو می‌شود حتماً یک نطق پیش از دستور درباره آقای دکتر زاکانی و تیم ایشان خواهم کرد.»

او افزود: «البته مطمئن هستم که کم‌کم برخی از دوستان حامی زاکانی که همکاران ما در شورای شهر هستند تلخ می‌شود. امیدوارم آن روز سعه صدر داشته باشند و تحمل کنند. توصیه‌ای هم به تیم و حلقه سیاسی آقای زاکانی در شهرداری تهران دارم که با شعری از سیف فرغانی شاعر بزرگ دهه هفتم و هشتم هجری می‌گویم: هم مرگ بر جهان شما نیز بگذرد / هم رونق زمان شما نیز بگذرد.»